

**Discursul Președintelui Senatului, Călin Popescu-Tăriceanu, la Conferința
Interparlamentară privind Viitorul Uniunii Europene
(București, 1-2 aprilie 2019)**

Dragi colegi,

Doamnelor și domnilor,

Sunt încântat să vă urez bun venit la această conferință interparlamentară despre viitorul Uniunii Europene care a fost posibilă datorită implicării și diligenței organizatorilor.

Este general acceptat că procesul de integrare europeană a poziționat țările noastre la un nivel fără precedent de dezvoltare umană, creștere economică, stabilitate, bunăstare și, mai presus de orice, înțelegere reciprocă și bună colaborare. Aceasta este o realizare incontestabilă și prețioasă menită să rescrie istoria continentului nostru. Încotro ne îndreptăm acum? Există un viitor al acestei lungi etape istorice marcate de războaie și competiție cronică între puteri ce aspiră la măreție cu prețul altor națiuni?

Consider că parlamentele naționale ar trebui să preia conducerea și să stabilească tonul dezbaterilor despre viitorul Uniunii Europene. Ca reprezentanți ai circumscripțiilor naționale, trebuie să ne asigurăm că o viziune comună asupra viitorului Uniunii reflectă pe o scară cât mai largă și într-o manieră incluzivă interesele și preocupările tuturor statelor membre. Trebuie să ne debarasăm de la început de orice încercare de a crea un sistem ierarhic de organizare socială în Europa, de a rezerva dreptul de decizie unui număr select de state și de a discrimina alte state pe motiv de insuficient exercițiu al valorilor europene.

Ca liberal, mă uit întotdeauna în trecut pentru a defini schița viitorului și îndrăznesc să vă sfătuiesc pe toți să țineți seamă de moștenirea lăsată de fondatorii noștri. Acum șaptezeci de ani, ei nu au proiectat Europa ca pe o simplă organizație internațională sau o asocieră de state, ci ca pe o comunitate. Uniunea noastră a fost de atunci – sau mai bine spus ar fi trebuit

să fie de atunci – o comunitate a comunităților, o comuniune a guvernelor, societăților și cetățenilor, bazată pe încredere, solidaritate și respect reciproc.

Fondatorii noștri și-au imaginat o Europă liberă de orice de orice formă de diktat politic și de aroganță națională sau birocratică, o Europă fără mari puteri care să conducă și țări de mâna a doua care să urmeze. Viitoarele alegeri europene reprezintă pentru noi o excelentă oportunitate de a realiza proiectul fondatorilor noștri: să facem Uniunea Europeană complet liberă pentru democrație și liberă în cele din urmă de o politică condusă de elite și populism.

Distinși colegi,

Este într-adevăr o mare oportunitate pentru noi astăzi să reflectăm la posibilitatea de a avea o voce comună în politica europeană, o voce armonizată cu cea a cetățenilor pe care-i reprezentăm, o voce care trebuie să fie mai puternică, mai activă și mai coerentă decât cadențele noastre luate separat. În așa timpuri dificile și nesigure, când ne confruntăm cu amenințări și riscuri fără precedent la adresa securității și stabilității noastre, avem nevoie să ne reamintim de importanța solidarității, a responsabilității și, chiar dacă acest cuvânt poate părea demodat pentru unii, a sacrificiului pentru bunăstarea și demnitatea societăților noastre.

Dezbaterile actuale de la nivel național și european despre viitorul Europei includ o gamă largă de domenii importante și de politici pentru statele membre și cetățenii acestora, precum viitorul Uniunii Economice și Monetare, dimensiunea socială a Uniunii, evoluțiile din politicile europene pentru migrație sau apărare, sau procesul de retragere a Regatului Unit.

Plecarea Marii Britanii – cel mai puternic apărător al pieței unice din Europa – poate să devieze Uniunea Europeană către o agendă mai protecționistă, așa cum a fost sugerat de recentele poziții adoptate de Franța, Germania, țările scandinave și chiar Olanda. Mișcările conduse de Franța către o formă de protecționism soft pun în pericol piața unică europeană. Ultimul lucru de care avem nevoie acum este ca acest progres câștigat cu greu să fie anulat de protecționism.

Obiectivele politice ambițioase de asigurare a convergenței la nivel european trebuie să fie susținute adecvat de bugetul Uniunii. Din acest motiv avem nevoie de un cadru financiar multianual pentru perioada 2021 – 2027 echilibrat, care să ne ajute să obținem rezultate la nivelul așteptărilor cetățenilor și să servească scopului pentru care a fost înființat în primul rând. Este important ca viitorul buget al Uniunii să sprijine obiective precum îmbunătățirea calității vieții cetățenilor și a siguranței acestora, creșterea coeziunii economice și sociale, promovarea politicilor de combatere a sărăciei și a excluziunii sociale, să contribuie la creșterea ratei de ocupare a forței de muncă, precum și la dezvoltarea politicilor de cercetare și inovare. Cred cu tărie că bugetul ar trebui să fie folosit așa cum s-a intenționat dintotdeauna, pentru asigurarea convergenței structurale a statelor membre, și nu ca o pârgie politică menită să disciplineze acele guverne care din diferite motive au ieșit din grațiile Comisiei.

În acest context, parlamentele naționale în calitatea lor de forumuri democratice legitime ar trebui să joace un rol important în consolidarea legăturii dintre Uniune și cetățenii ei. Senatul României va continua să militeze activ pentru atingerea acestui obiectiv prin promovarea de dezbateri și consultări despre tematici legate de viitorul Europei.

Toate sondajele arată că peste două treimi dintre români sunt încrezători în viitorul Uniunii Europene. Acest procent este semnificativ mai mare decât media europeană. Românii cred într-adevăr că cele patru libertăți fundamentale, piața internă, politica de coeziune, politica agricolă comună și extinderea Uniunii Europene reprezintă procese ce le-au influențat în bine viața lor de zi cu zi. Este foarte dificil pentru noi, membri ai Parlamentului României, să explicăm alegătorilor noștri de ce nu se pot mișca liber încă în zona Schengen, chiar dacă guvernul român a îndeplinit de mult toate cerințele impuse. Un sentiment de a nu fi recunoscuți ca membri cu drepturi depline se conturează din ce în ce mai mult printre cetățenii români. Ar trebui remarcat cu un ton apreciativ la adresa societății din România că acest gust amar nu a generat un val populist. Cu toate acestea, instituțiile europene sunt percepute acum ca niște centre bune din punct de vedere economic, dar slabe din punct de vedere politic.

Dragi colegi,

Într-adevăr, elitele europene au abandonat ceea ce am fost obișnuiți să apreciem, în cadrul național, drept politică și au înlocuit-o cu supremația birocraților, a bancherilor și a altor feluri de experți nealeși.

Până acum au avut succes. Alegerile din mai vor reprezenta un test pentru Parlamentul European, un test prin care se va demonstra dacă aceștia vor avea în continuare succes. Uniunea Europeană speră să fie neperturbată de aceste alegeri, după cum se așteaptă ca funcționarea Parlamentului European să se bazeze în continuare pe compromisurile deja făcute între grupurile politice dominante.

Este evident că Uniunea Europeană nu a dezvoltat niciodată componenta importantă a democrației pe care o știm cu toții drept opoziție. Așa că, ne lipsește încă abilitatea de a organiza opoziția în politica europeană.

Acest eșec va conduce eventual atât la abandonarea completă a conceptului de opoziție, cât și la mobilizarea unei opoziții populiste împotriva Europei din afara instituțiilor sale.

Principala trăsătură a deficitului democratic vizează o lipsă de reprezentare chiar la nivelul Parlamentului European. Partidele politice europene ca atare nu concurează pentru voturile unui electorat european bazându-se pe subiecte europene.

Mai degrabă, lupta de la alegerile europene se poartă între partide politice naționale și se discută preponderent subiecte domestice, opțiunile alegătorilor bazându-se pe părerile acestora despre subiectele naționale și despre percepția acestora asupra pozițiilor partidelor naționale raportate la astfel de subiecte. De asemenea, alegătorii folosesc aceste alegeri pentru a evalua guvernul național. Astfel privite, alegerile europene eșuează ca instrument al

democrației la nivel european pentru că nu reușesc să reflecte voința demos-ului european cu privire la subiecte europene.

Cetățenii prind voce la nivelul Uniunii prin reprezentarea directă în Parlamentul European dar nu le este asigurată nici o modalitate de a mandata sau de a trage la răspundere instituțiile cheie ale guvernului Uniunii. Instituția care-i reprezintă, Parlamentul European, nu are control direct asupra acțiunilor instituțiilor care guvernează, în primul rând asupra Comisiei. Această separație dintre reprezentare, pe de-o parte și guvern, pe de alta este unică și neobișnuită.

Însăși ideea de a avea reprezentare fără o legătură directă cu guvernul este stranie atât pentru politica europeană tradițională cât și pentru noi toți, membri ai parlamentelor naționale. În tradiția noastră comună, parlamentele reprezintă cetățenii și controlează guvernul. Lipsa unui guvern reprezentativ la nivel european contribuie astfel considerabil la deficitul democratic.

Acest deficit este evident pentru cetățeni. Se pare că soluția este de a crea în Europa un sistem de guvernare reprezentativ precum și un sistem de democrație reprezentativă. Acesta este, până la urmă, modul în care funcționează statele noastre membre și modul în care se presupune că ar trebui să funcționeze democrația ca atare.

Distinși colegi,

Îmi pare că subiectul care cântărește mai mult decât oricare altul în ceea ce privește viitorul Uniunii Europene este cum să dărâmăm zidul dintre reprezentativitate și guvernare – dintre legislativ și executiv.

Sarcina noastră este de a oferi înțeles democrației reprezentative și de a genera un demos european coerent. Această sarcină ne revine nouă, membri ai parlamentelor naționale. Știm cum să o facem și de ce trebuie să o facem. O datorăm popoarelor pe care le reprezentăm. Cetățenii statelor noastre trebuie să formeze o circumscripție europeană veritabilă, capabilă să preia controlul guvernului Uniunii Europene.